

TELEGRAFUL ROMANU.

Nº 86. ANULU XV.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: joia și Dumineca. — Prenumeratunie se face în Sabiu la expediția foică pe afara la c. r. poste, cu bani gata prim scrisori francate, adresate către expediția. Prețul prenumeratunei pentru Sabiu este pe an 7. fl. v. a. sau pe jumătate de an 3. fl. 50. Pe calea celelalte părți ale Transilvaniei și pe-

tră provinciale din Monarchia pe unu an 8. fl. era pe o jumătate de an 4. fl. v. a. Pentru prin. și teri straine pe anu 12. pe ½ anu. 6. fl. v. a.

Inseratul se plătește pentru întea ora cu 7. cr. și urmă, pentru a doua ora cu 5½ cr. și pentru a treia repetare cu 3½ cr. v. a.

Sabiu, in 26 Octombrie (7 Nov.) 1867.

Instructiunea publică.

Din Ardealu, 1 Novembre 1867.

Dle Redactor! Discussiunea astupră instructiunea publică a astăzi ocupă ordinea dilei pretotindenea — în cercurile politice, în biserică, în familia și cu deosebire în jurnalele de tota coloarea. — Concede-mi asiă-dara puțin locu și în sōia Diale, că sa-mi exprim și eu parerile mele individuale în privința acăstă. Dicu — individuali — pentru că eu nu vréu să trece în sirul aceloră, cari prețindu, că ori ce signalu dau ei în publicitate, făcăre să i se inchine necondiționat, de căcă vă sa aiba pace — în ceriu și pre pamentu. — Apoi obiectul insuși și de o însemnatate cu multu mai mare, decât sa aspiru, ca opinionea mea să fie datătorie de mesura. Cine află, că sum gresit, reflecteze-mi sine ira et studio. Reflecteze, — pentru că materă acăstă e démna de discussiune, și ori ce parere mai bună va fi bine-venita.

Instructiunea publică e băseata întregii societăți, și educația a fostu prestigiul tuturor națiunilor. De la avantajulu crescerei a alternativă intensitatea puterii poporelor, ce au jucat vre o data o rolă în istoria universale a omenirii, și decadentia în cultura a fostu aceea, ce a secerat cele națiuni, — despre cari s'a implinitu sf. Scriptura: ca nu voru mai fi și nu-si voru mai cunoșnoscă inca locușu seu.

Déca ne vomu restringe la o reprivire repede asupră orisonului patriei noastre, astămu ca caușa scolare n'a lipsit de a incurge mai la tota dispositiunile legislative. Ea a mersu māna în māna cu caușa religioasă, și astă din pasu în pasu cu politica naționale, cu constitutiunea teriei. Legislatiunea patriei noastre intr'unu decursu de mai multi secoli, și mai cu séma dela miscările reformatiunii incocă apucase de a detrage panea dela copii esereditati, și de a o împărți cu mesura rigorosă numai între fiul celoru trei națiuni politice și patru confesiuni recepte.

Pre cindu domitorii principatelor transalpine încarcău locurile cele sancte cu cele mai grase moșie ale teriei, principii de dinede indiestrau scările lor confesionali cu cele mai avute domenuri. — Iéra pe cindu în indigitatele terii vecine, acele moșie inclinate se secularisara nu spre ale reintărce destinelui seu primitivo adeca educatiunei în biserică și școală, ci spre a le distribui pentru scopuri profane, lasandu-le în despositiunea precaria a puterii de stat, care la casu de a deveni macarunumai pre unu momentu pe māna străină, să le pote alienă pentru scopuri cu totul antinationali, — pe atunci aicea — dincocă — totă instituția scolară a numitelor confesiuni indiestrate de o politica prevedetore, vițea în abundanță unsorii sele, fără de temere, ca santiștia proprietățici subori ce impregurări, să pote fi cum-va atacata.

Prin aceste averi scolare — că proprietăți de natură privată, puse sub scutul și garantia bisericească, existența acelui institut de educatiune e asurată pentru totu viitorulu. —

Dupa emanciparea confesiunelor mai nainte nerecepte, acestea inca au inceputu a se ingrigi de sōrtea instituției sele, de educationne, după asemenea calapoda. —

Eata asiă-dara ce a susținutu și va mai susține inca principiul confesional în școlile de sub corona Ungariei! ! —

In tierile celelalte ale imperiului austriacu, reprezentate acum în senatul imperialu, luptă asiă numitelor partide liberale despre o parte cu concordatismul despre altă cu panslavismulu, a constrinsu pre nemti de a smulge tota competenția

școlara dela biserică, că sa o radice la factorul celu mai puternic alu centralismului germanisatoru.

In Ungari a inca nu va trece multu și instructiunea publică va trebui să devină la ordinea dilei, în corpulu legislativu alu teriei. — Cumca și aicea se astă elemente, cari în interesulu magiarisarcii aru dorii, că puterea statului să pună māna de feru pre instructiunea publică, și asiă smulgendu-o dela biserici, să o centraliseze la sine, nu începe nice o indoelă. Dara cumca astfelu de centralizare scolare aicea va dă de pedeci mari, ce o voru face imposibile, deducu eu mai cu séma de acolo: Celelile Ungariei din 1848 au fostu pastratul principialu confesionalu în scoli și art. XIX. subordonă numai universitatea din Pestă de dreptul ministrului de cultu; iéra în privința celoru latte institute scolare se pastră numai suprinspectiunea scolare, ce purcede din dreptul coronei Circa sacra.

In art. XX. § 3. promite statul subvențiunea sea pentru trebuintele bisericesci și scolare la tota confesiunele recunoscute, însă regularea acestei cestiuni se sustine conti legerei cu respectivele părți religioasă. Eara § 8. alu același art. garantează în deosebi pentru credinciosii de religiunea greco-orientala, dreptul de autonomie în respectul tuturor trebilor eclesiastice și scolare — ună la māna. — De alta parte nevoia e, ca puterea statului, de căcă aru vré sa ia instructiunea publică preste totu în māna sea, aru trebui să se îngrijește numai pentru corespondența salarizare a tuturor organelor de investimentu, dara și pentru edificiile, și celelalte necesarie scolare, ceea-ce aru cere spese colosali și după cum stau astăzi finanțele statului — nesuportabile. Aceste măsuri aru necessită secularisarea averilor bisericesci și scolare, la care s'ară opune din totă puterile nunumai clerul celu puternic alu catolicilor, ce dispune de spre venituri cu milioanele, dara chiaru și protestantii cei zelosi pentru autonomia bisericei și scolarelor loru cea pastrată de seculi cu atâta sacrificii și bravura. —

Apoi națiunea magiara preste totu privescă în averile bisericesci ale ei o adeverată și pură avere națională, a cărei garantia nu depinde dela nice o vicisitudine politică. —

In fine Ungari a unu statu poliglotu de diferite naționalități și confesiuni, și consolidarea și viitorulu lui e conditionat dela împăcarea dreptelor postulate ale aceloră-si. — Ungari a nu va mai pute uită, ca pre corona ei e gravatul afundu deviza Protoregelui seu Stefanu: Regnum unius linguae est imbecile et fragile.

Pe cău tempu Ungari a s'a tînulu strinsu de deviza acăstă marginile ei se latiau continuu, — iéra de căte-ori și-a uitatu de acei-a, corona a trebuitu să se ascunda — pâna și în pamentu. O recedere dela deviza ei o aru pericolită din nou. Eata deslegarea de cestionea naționalităților! Eata garantia autonomiei bisericesci! Eata și caușa scolară!

Cu respectu — asiadara — atău la legile positive, cău și la necesitatea corelațiunilor societăți în genere, și în specie a diferitelor naționalități și confesiuni — ministrul de cultu și de investimentu — Baronul Eötvös, nu în cuațitatea sea oficioasă, ci numai că inițiantă particularu, prin cunoșnătă sea programă provocătoare la formarea de reunioni scolare, a păratu opinionea publică în respectul instructiunei publice. — Ide'a lui conducețor se vede a fi de a emancipa instructiunea publică de clerus, și a o incredintă insuși poporului laice nemijlocită interesată. — Elu dorii, că reunioniile scolare să se formeze după arondisamentele comitateșe, dara avu totu deodată și acea

circumspectiune pendente de a indigă, ca unde interesele diseritelor confesiuni divergă reunionele să se pote forma și între marginile diferitelor biserici. —

In fine ministrul ceră, că opinionea publică să se dechiară pe satia în privința programului seu. — Si ce su urmarea?

Ati vediutu mai în lăzile jurnalele ungurești, începându dela verdele „Hirnök“ și albulu „Pesti Napló“ pâna la roșitu „Hon“ și mai sangerosulu „M. Ujság“, cum se sculară partidele confesiunale, și declarara, că ideea de reunioană scolare în principiu e salutară, dăsă sustinura totu deodata cu tota rigoreă și basea confesiunale. Va se dica: Reuniuni scolare după arondismentele confesionali. —

Eata opinionea publică a Ungariei s'a enunțiatu!

Permite-mi acum Dle Redactor, să vinu cu cestiunea astă in specie și la romani. —

Si jurnalistică romana a discutat cestiunea scolare inca mai dedensultu și mai de multe-ori din diserite puncte de vedere.

Déca amu cuprinsu bine lucrul, apoi dorințele romanilor *) rezultatore din acele discusiuni se manifestă și se concentrează în următoarele două puncte principali:

1. Emanciparea școlelor de popi, — și

2. Concentrarea școlelor de ambele confesiuni romane din comunele mestecate. —

Trebue să recunoștemu, că ambele aceste postulate învolvăza în sene în cătu-va ide'a de reuniuni scolare ale Baronului Eötvös.

Sa vedemus asiadara, déca, incătu, si in ce felu aru fi realizavere aceste dorințe. —

Ce se atinge de primă punctație, apoi nu putem negă, că aceea e justă. Numai trebuie să distingem intre popim și insasi biserică, și să nu confundăm aceste două concepții una cu altă. — Qui bene distinguit bene docet.

Prestii sunt organele ministrante ale bisericei, iéra biserica e universitatea membrilor ee comunu societatea religioasă. —

Déca vomu examină acum constitutiunea bisericei greco-orientale, astămu ca totă instituția ei se bazează pre sistemă representativă începându de la sinodele și comitetele parochiali în coordonată sistemă și canonica cu sinodele și comitetele protopresbiteriali pâna la sinodele și comitetele diecesane și metropolitane. —

Dupa concluzile sinodului nostru dela an. 1864, care numai au aplicat canonele ecumenice ale bisericei orientale la referințele noastre locali, sinodele parochiali se compun de toti tatii de familia a respectivei comune parochiale, e o reprezentanțe mai angusta esită prin alegere libera din insuși sinodulu parochialu. — Sinodulu parochialu și respectivo comitetul protopresbiteriale e o reprezentanțe esită din liberă alegere a respectivelor sinode parochiale ce compun cerculu protopresbiteriale, și inca statutorie din dōae tertialități mireni numai din ună tertialitate preoti. Asemenea sinodulu și comitetul diecesanu ca eflusulu din liberă alegere a sinodelor protopresbiterali e reprezentanța intregei diecese in aceeasi proporție de 2/3 laici cătu și 1/3, a preotim. — Iéra in ultimă linia totu asiă și congresulu metropolitanu că reprezentanța a intregei biserici române greco-

*) Dara nu a tuturor. — Red.)

orientale din Ungaria și Ardélu. Din acestea asiá darea ese, ca tóte agendele și instituțiile bisericei noastre suntu puse în mâinile intregei societăți bisericesci și inca in mesura pre a ponderante in mână representantilor laici.

Fiiindu acum — dupa cum amu aratatu mai susu, tréb'a scolară o atribuție a bisericei, este evidentă ca la noi competenția scolară nu e in mână popiloru, ci a reuniunii canonice.

Asiá dara postulatul primu, că sa emancipăm scările de popi e cu totul superflou. Totul ce e de dorit la noi este, că biserica să intre in deplin'a sea competenția și activitate. Eata reuniunile scolare!

Sa pasim acum la a dou'a punctațiune, — ce purcede din punctele de vedere alu economiei și alu intrunirei puterilor!

Causele care impedeau dorintă de cumularea scărelor române de ambele confesioni in comunitate miste, suntu multitarie, intre cari noi elevam: mai cu séma aceea, ca prin astfelui de comuniugă casuală, s'ară vatemă autonomia biserică, și competenția ei scolară, esindu din legatur'a sea cea naturală cu biserica, aru se apăra pre unu drumu fără aluncosu, și asiá factorulu celu mai sigur, ce ne-a pastrat existența — aru devină precariu.

Alta causa impedeatoré suntu și frecările confesionali, cari provinu mai cu séma de acolo, ea o parte aru mai doră pes rarea unor prerogative vechi, pre candu celei latte inca nu-i convine a cede cătu de putin din strictă reciprocitate. Mai numera și aceea ca avere scolară e strinsu legată de avere biserică, și experiența ne-a invitată ca in cele mai multe casuri celu mai tare a mancatu partea companionului celui mai debil, cu unu cuvintu: „Pungile suntu surori, dura banii nu suntu frati“.

Aceste și alte asemenea dificultăți s'ară puté delatără și complană intre noi numai printr'un pactu interconfesional eșezuitu pre calea delegațiunei din reprezentanțile legali ale ambelor biserici române, care pre lângă nestirbită pastrare a principiului de strictă autonomia biserică sa reguleze această cauză in tóte detairurile sele pre basea perfectei reciprocități. — C l a r ' a p a c t ' a b o n i a m i c i . Până atunci sa pastram fia-care ce avem, ca alifelui: *Communio est mater rixarum.*

Cumca in tóta intemplarea tocmai in interesulu nostru, e de lipsa, că sa nu despărțim scăr'a de biserica, — voiu vorbi cu alta ocasiune a tesi mai pre largu.

Acum incheiu cu aceea, ca constituinția bisericei noastre nu colădează cu programa scolară a baronulu Eötvös, ci mai vertosu o promovéza,

numai sa se delature tóte pedecile politice, ce ne mai impedeau a intră in deplin'a activitate a bisericei.

Eveneminte politice.

S a b i u , 25 Octombrie

Caletoria Imperatului Austriei se dice, ca se va termină in 7 Novembre, sosindu atunci M. S. in Viena. Asupr'a întorcerei dela Parisu astămu versiuni mai multe. Asiá se dicea, ca negresitu se va abate Imperatulu pre la Berlinu; ba se dicea, ca M. Sea va fi ospit Regelui Prusiei in castelulu celu vechiu regal, și se mai adaugă apoi ca in același tempu se va află și Czarul Aleandru in Berlinu. — Deductiunea făcută de aici aru si mai departe o intielegere intre aceste trei puteri și mai adaugendu și caletoria lui Beust la Londonu — intielegerea a patru puteri. Acăstă pote sa fia datu in fine ansa la scirea ce a resarită că unu fulgeru singuraticu : despre santa alianță.

Versiunea cecalalta despre reintorcerea Majestatei Imperatului Austriei dela Parisu e ca se va intorci prin Stuttgart și va petrece la Regele Württembergului. Aci va veni și ministrul presedinte alu Bavariei de Hohenlohe. Acăstă scire s'ară pară cu totul opusa celei de mai susu si dupa cele ce s'ară petrecutu in camerele Württembergului mai necredibila, „Debatte“ ince o afirma și dice, ca invitarea s'ară făcută din partea Regelui Württembergului in unu modu fără starutioru.

Rescriptul privitoru la alegerile in diet'a Croației, publicatul acum de currendu, a causat unu sgomotu mare, cu deosebire in diuastică slavica. Cesta din urma e fără nemultamita cu disulu rescriptu din mai multe cause și adeca, pentru ca e o octroire și pentru ca cu tóte aceste in intielesulu acestui rescriptu diet'a se umple cu elemente feudalistice, cari inclina către magiarismu.

Dupa acestu rescriptu diet'a Croației se compune in modulu urmatoru: 1 din membru cu voturi virile precum suntu: Arhiepiscopii și Episcopii a ambelor biserici din tiéra, dupa aceea Prepositul capitulariu din Agram, mai departe comitii supremi și Administratorii comitatelor și comitele de Turopole și magnati indreptatiti la votu (dupa § 11 din regul. diet.); 2 din 66 reprezentanti din provincia, 43 deputati din comitate și 23 din reprezentanții cetăților și opidelor privilegiate. — Cei 23 de reprezentanti din marginea militaria voru luă parte in dieta numai in urm'a unui mandatul expresu alu Majestăției Sele. Dalmatia va puté luă parte la diet'a acăstă, dupa ce se voru si regulat referintele ei cu Croato-Slavonia. — Diet'a pote aduce concluse candu voru si membri mai multi că de jumetate in dieta. Reprezentanții poporului nu

sosu hambariele (grânarie) cele scumpe pentru construirea sea, și in loculu loru se potu intrebuinta cosiere de nucle, carele suntu fără eltinge, și in casele se potu pestra ciucalăii doi séu trei ani fără stricaciune, mai vertosu déca se pôrta de grija, că ciucalăii sa nu fia necopti séu umedi séu mucedini, și déca cosierele suntu bine acoperite.

Batutulu séu imblatitulu ciucalăilor este in tempu de geruri mari, séu déca au iernat in coserie, asiá de usioru, incătu unu singuru lucratoriu pote sa imblateșca intr'o di cinci corelie. Asiá dara imblatirea ciucalăilor se pote face chiară atunci, candu au sa se intrebuintiedie grăuntiele séu spre vendiare séu spre ajutorare; prin urmare si din acăstă privinția devinu hambariele de prisosu.

Contribuirile pentru formarea fondurilor comunale trebuie sa urmedie prin mai multi ani. Papusioiul adunatul prin cosierie se va totu vinde din ani in ani și banii incurzi se voru capitalisá in modulu arestatu mai susu. Papusioiul, carele se află in cosierie chiar in tempulu de nevoie, sa se intrebuintiedie spre ajutorarea celor lipsiti.

Déca fondulu communalu au ajunsu o marime destulă fată cu numerulu locuitorilor comunale, atunci contribuirile incetădă și corpulu administrativ alu fondului, adeca consiliul comunale si primari'au sa pôrte mai departe de grigia, că marimea fondului sa stee in proporție drépta cu immultirea poporaliunei comunale.

Marimea fondului se direge;

1) dupa cátima pânei, ce se cere intr'o comună spre ajutorarea locuitorilor la tempuri de nevoie, și

capeta instrucțiuni si nici remuneratiune; cari cari nu se află cu domiciliul in Agram, capeta pre lângă spesele de calatoria 3 fl. pre di.

Despre cestiunea Romei ne restrințem pre lângă cele publicate sub „Italia“ mai la vale.

In Orientu, se vorbesce acum de unu tempu ca se pregatesc eveneminte mari. Mai multe diuarii presupun ca armata rusescă ce sta la Protuară sa trăea in România; altele iera desemnăza Galili'a de loculu destinat spre a trece trupele russesci in elu.

Inregistrâmu scirile aceste pentruca le astămu, enarate intre cele multe, care cursă și cari trebuie sa se nasca, candu diplomati'a și asiá de imbombata, incătu nimenea din laici nu pote strabate in secretele ei. — Se mai vorbesce și despre o coaliție contră Russiei, a cărei scopu sa fia deslegarea cestiunii orientali pre cale pacinica.

In România astădui e dău'a deschiderei camierilor legislative. Asceptâmu cu inordare sa vedem care va fi directiunea loru și care va fi a guvernului. Adeverise-voru cele scrisse despre lo-virea de statu séu voru remané acele sciri numai nisces temeri séu scornituri.

Diet'a Ungariei.

Diet'a Ungariei a ocupat vre-o căteva siedintie cu cestiunea déca e a se dă Böszörmenyi in judecata pentru publicarea epistolei lui Kossuth in fătă redigata de densulu (Böszörmenyi). Într'aceea vine in discussiune, și inca infocata, si purtarea unor comitate cari au scrisu adrese de incredere lui Kossuth. In siedintă dela 31 Oct. se scăda dep. A l m a s s y și, pentru variatiune, cere darea ministerului in judecata pentru procederea sea in comitatul Heves, unde denumi comisariu regiu si suspendă comitetul comitatensu.

E de a se recunoște ca in cestiunile aceste se află multă materia, cărei'a sa-i dicem cu principiela; de alta parte insa e de valoare ca „parintii patriei“ susțină, ca după cum dice némtiul sa se „rupă din gardu“ asemenea cestiuni și sa le lungescă atărea siedintie, pre candu lumea ascăpta cu totul altu ce-va. Ascăpta adeca, că diet'a sa pasăca la cestiunile cele capitale și de viția, precum e cestiunea naționalităților a confesiunilor etc. Lumea ascăpta mai departe sa ese odata cu totul din provisoriu, sa aiba justitia și administratiune mai buna. Tote aceste se amâna după cum vedem ad calendaras graecas.

Italia.

Cestiunea Romei pasiesce de pasu inainte, insa deslegarea ei pare ca se ascunde totu mai tare in velulu nestribatutu alu venitorului. Seirile amintite in urma și de noi ne spuneau ca Garibaldi

FOISIORA.

Fonduri comunale pentru temporii de nevoie.

(„Foi'a Societăției din Bucovina“) (Urmare.)

Cum inca sa se formeze aceste fonduri comunale?

Intre tóte mijlocele, prin carele s'ară puté forma astfelui de fonduri, loculu celu dintău i-lu occupă fără indoiela contribuirea in pâni (bucate) de către toti locuitorii unei comune după proporția birului dreptu (fonduri), caci contribuirile in pâni după fia-care recoltă (strensa) se facu mai cu ușurătate de către madularii comunali, decătu contribuirile in bani gal'a. Se intielege de sine, ca incepându formării fondurilor acastor'a pote pică numai intr'au anu reditoriu.

Dara feluritele soiuri de pâne au, cu privire la nutretiul si pretiul său, deosebita valoare; pretiul venditori pânilor nu stă totudină in proporție drépta cu valoarea nutretiului, ce-lu continu ele. Deci dara că contribuirile in pâni sa fia proporționate și că sa se delature ori-ce incurzuri de calcule, ele trebuie sa se facă numai in același soi de pâne și anume in acel'a, care se cultiva mai generalu in tiéra. Acestu soi de pâne este la noi papusioiul. Elune oferesc folose însemnate, mai cu séma, déca contribuirile nu se voru face in grăuntie, ci intr'o catim amesurata de ciucalăi buni și copți, caci prin acăstă se facu de pri-

2) după pretiul ei din tempulu de nevoie.

Ce se atinge de cátima pânei, ce pote fi de trebuintia intr'o comună, ea atârnă:

- a) dela numerulu familiilor din trens'a, si
- b) dela durat'a ajutorărei, luandu se aici de îndreptarii trebuintă de pâne a unei singure persoane pentru o di.

Numerulu familiilor séu marimea poporaliunei dintr'o comună se pote scrie, déca se voru numeră cu acuratetia locuitorii comunei.

Mai greu este de hotarit apriatul dorat'a ajutorărei, căci ea atârnă dela impregurări, ce anevoie se potu prevede și trage in socotela secură. Cu tóte acestea insa esperintele făcute de pâna acum si inbine cu referintele tierei noastre ne potu dă totusi ore-cari indreptarile séu norme, numai sa ne înemem totndeu strinsu de principiulu acesta: că ajutorarea ce se da omului in tempu de nevoie, sa nu fia asiá de mare, incătu elu sa sia scutit de ori-ce grija pentru castiguri prin lucrare, séu, după proverb, sa nu i se dee numai mura'n gura, ci ajutorarea sa se marginescă pâna la acea mesură, carea este de trebuintia spre a-i veni în ajutoriu, numai cu atât'a, ce nu este elu in stare sa-si castige sub imprugurările, in cari se află.

Anii neroditori mai cu séma facu pre agricultori seraeu, căci in astfelui de ani nu numai ca nu pote vinde nimic'a din strinsu' sea de pre cîmpu, spre a-si acoperi alte trebuinte ele casei si ale economiei, ci inca este nevoiul sa-si cumpere pâne, spre a nu peri de lome pâna la secerisulu viitorui. In astfelui pe ani nerodirea tiarinelor se estinde de ordinario pre mai mari parti de tiéra si prin acăstă se urca si pretiurile pânilor pâna la o ma-

au ajuns dinaintea Romei, francesii la Civita vechia și ca trupele italiane, intrându cestii din urma în statul papal, se vedea necesitatea a intra și a ocupa și ele unele puncte ale înțintului acestuia. Lumea era incordată să scie cum se voru privi aceste trei diverse trupe inarmate unele pre altele, pentru că despre nici unele nu se poate scri asiă cu securitate, ce scopu au, că despre cele a lui Garibaldi. Elu vrea Româa cu orice pretiu, său de căi atâtă, atunci — mōrtea, că pre acēstă sa o lase unu feliu de zalogu italianilor pentru recumperarea capitalei lor mai târdiu. De aceea cestiu că Garibaldi după ce au ajuns la voluntarii său adresatu către ei cu următoarele cuvinte: Aceia, cari nu suntu determinati a murî, nu-mi trebuieșeu. Nu amu sa ve dau înimică, nici ve potu promite ce-va, afara ca voi veti fi omoriti! Nu ve place acēstă, atunci duceti-ve.

Cele intemplete dela aparerea francesilor și italianilor pre teritoriul statului bisericescu, s'ară paré că nu voru face că să fia lipsa de sacrificii asiă mari din partea Garibaldinilor. Instrucțiunea data armatei francese, că sa evite o lovire cu trupele italiane să sa nu cante pre garibaldini, de căi e forte grea de implituit, pôle ca are să dică: aceste trei diverse trupe, ce se astă pre unulu și același teritoriu, sa caute a nu se întâlnă inimicесe nici un'a, și cestiuă incurcata sa se deslege in ființa lor de satia, pre cale pacinica. La acēsta presupunere indreptătiescă următoarele sciri:

Pefectul din Venetia publica unu telegramu alu regimului italiano din 29 Oct. carele e indreptat de altmintrea către toti prefectii regatului italiano. Acestu telegramu liniscescă pre toti locuitorii regatului despre tendințele regimului in cestiuă privitor la libertatea și onoarea națională a italianailor. De căi seva adeveră descarcarea trupelor francese in Italia, dice telegramul, regimul italiano va luă mesuri, cari voru fi in stare a linisci de securu opiniunea publică.

De alta parte dinariul oficialu din Florentia candu vestesce italianailor că trupele italiane au trecețu in statul papei spune că acēstă se face spre a aperă demnitatea națională și principiele ordinei. Mai departe, că trupele, cari suntu primite cu entuziasmu de poporulua (din statul papei) nu suntu tramise la unu resbelu civilu, nici insarcinate de a provoca o catastrofa de viaieratu. Presentia loru lasa intrebarea despre sōrlea poporulua neatinsa. Regimul speră, că Garibaldi va conlucra, in urmă unei determinări intelepte la dorită impacare a Italiei și la descurcarea cestiuă române, carea pre calea acēstă se pote deslegă mai usioru.

La Garibaldi, carele era la Tivoli și sta gătă a se apucă de papali, a tramsu regimul uno amicu alu aceluia, că sa-lu convinga că e bine sa

rime disproportională și agricultorii, mai fără abateră, candu in mān'a evreilor speculatori și camari, de unde anevoie mai potu scăpa teaferi.

Ani de totu neroditori, unde nu s'ero face nici picu de pâne, nu esista, ci nerodirea pamentului se marginescă mai multu său măi puținu in neinbelisugarea pânilor astfelui, incătu agricultoriul nu-si pote acoperi din secerisul seu (recoltă sea) trebuința de sementia pentru semenatură viitoră și de pâne pentru mancatu, și este constrinsu sa-si acopere lipsa prin cumpăratura.

Earn'a totu se mai pote incungură agricultoriul cu puțin'a sea recoltă de tómna și vine la nevoie abia atunci, candu si-au consumat tota pânea din recoltă trecuta și cea nouă inca nu este. Acēstă se intempla mai cu séma iu lunile lui Maiu, Iuniu și Iuliu, candu pica și lucrările cele mai grele și mai ostenitoră la câmpu, carele ceru nutrire mai bună și mai multă. Asíă dara și durat'a ajutorări din fondurile comunale s'ară margini, de regola, la lunile lui Maiu, Iuniu și Iuliu, căci cu finea lui Iuliu se pote avea acum'a pâne de tómna și de veră, mai alesu ordiu, sacara și grâu, carele punu capetu fomelei.

Unei familii, ce se compune dintr'unu barbatu și o femeie și din trei copii, ce nu-su in stare sa lucrede, ii trebuie pre di cam la cinci ponti de fâna de papusioiu. De ore-ce insa o parte din acēstă trebuie sa si-o castige famili'a prin lucrare, buna ora unu punda pre di, de aceea trebuința de ajutoriu din fondul communal se pote prelimina pentru o familia numai cu patru puniti pre di, adeca pre cele 92 de dile din lunile lui Maiu, Iuniu și Iuliu cu 368 punti de fâna.

se retraga de acolo și după scirile dela 29 să si retrasu, dară din precauție se vede că s'a întârbitu cu sianturi in Monte rotundo.

In fine scirea că unele cetăți pasiescă dejă la plebiscitu, iéra in altele după sosirea trupelor italiane, comunele si-au asiediatu regime provisorie in numele lui Victor Emmanuel, de ore-ce cele pale si sistase funcțiunile lor.

Mai adaușemu aci ca generalulu Lamarmor'a fusese acum de curendu la Parisu că sa convinga pre Imperatulu Napoleonu despre neincungurat'a lipsa a deslegării acestei cestiuă. De alta parte generalulu Durando, introdusu de ambasadorul francesu, se dice ca au avutu audientia la Pap'a și i-au succesi a primi intrarea trupelor italiane in teritoriul seu. Dicu unele foi că Napoleonu aru fi acum mai anticlericalu ca ori-candu si-aru dorit că după ce va intâri pre regimulu din Florentia sa tinda mān'a din Rom'a.

Concursu

Dilegatiunea societății academice, conformu decisiunei luate de societate in siedintă dela 11/23 și dela 13/25 Sept. anulu cur, publica concursu pentru lucrarea părții analitice de gramatică română și pentru traducerea comentarelor lui Iuliu Cesare de bello gallico.

Premiu Zappa.

Conditionile pentru lucrarea părții analitice a gramaticei române suntu:

Acēsta parte se va desparti in două secțiuni din cari secțiunea I. va fi scrisă:

a) Numerulu sunetelor articulate din limbă română, atâtă originarie cătu și derivate, relațiunea intre aceste două specie de sunete, causele trecerei din originarie in derivate; mai incolo din derivate in alte derivate, avendu in vedere totudeun'a data și la fia-care sunet, nu numai relațiunea loru naturale, dară și ceea-ce se astă in alte limbe latine analogă cu cea din limbă română.

b) Numerulu literelor din alfabetul latinu, cari au se reprezente sunetele articulate ale limbii românesci, atâtă cele originarie cătu și cele derivate, arendu regulele generali și speciali ale scrierii loru, eara in casurile de excepție enumerandu totu ce intra in cadrul acestoru casuri.

De aceea secțiunea I-a va consta din două capete principali: unulu tractându despre fonetica și altulu tractandu despre ortografia.

Eara secțiunea II-a etimologă coprindindu flesiunea și derivatiunea, va examina totă părțile cuvintului, un'a după altă, intru totă formele loru căle se astă astă in totă romanimea din ambele

unu coreliu de papusioiu cumpanescă cam la 160 puncti și da, după subtragerea merticului de macinare, 150 puncti de fâna. Asíă dara pentru acei 368 puncti de fâna calculati pentru o familie de cinci persoane pre trei lunji de dile aru fi de trebuința cam două corelie și jumetate, asíă dara pentru o persoană jumetate de coreliu.

Alu doile faptoriu, ce trebuie sa se ia in séma la defigerea marimei fondului communal, este pretilu pânei, mai alesu alu papusioiu in tempulu, candu ere sa se dee ajutoriu la nevoesi. In tempii de nerodire pretilu unui coreliu de papusioiu este, in terminu de mijlocu, cam 6 fl. v. a.

Cu privire la cele espuse pâna aici, usioru se pote calcula marimea fondului communal pentru fia-care comună in deosbitu. Sa presupunem, de exemplu, ca o comună aru consta din 200 de familii, famili'a in terminu de mijlocu, din 5 persoane atunci fondulu ei comunalu aru trebuil sa fia asiă de mare, incătu sa se pote cumpără chiaru cu pretilu de 6 fl. v. a. pentru fia-care familia căte 2 corelie și jumetate, pentru 200 de familii 500 de corelie; asíă dara fondulu communal pentru o comună cu 200 de familii aru trebuil sa aiba o sumă de 3000 fl. v. a.

De căi cu privire la ajutorările, ce se voru dă locuitorilor comunei la tempuri de nevoie, se va observa cu acuratetia principiul: „că prin ajutorare sa nu se sprinărește neingrigirea și trandavăia omului, ci o parte din ce-i trebuieșez spre susținere, sa si-o castige prin munca“, atunci acele dôle corelie și jumetate, ce s'a preliminat, in terminu mijlociu, că cătămea cea mai mare de ajutoriu pentru fia-care familia, voru fi prea de ajunsu.

(Va urmă)

dialecte principali și cate s'a aflatu in usulu limbii românesci, comparandu-le cu ale celor altă limbe latine; va alege și va fișă formele cele mai corecte pe baza principiului etimologicu intre termenii limbii românesci, și unde va lipsi acestui criteriu, recurendu și la analogia și chiaru etimologia celorlalte limbe latine; va constata neregularitățile ce au intrat in formele limbii pretutindenea și va explică caușa acestoru neregularități, și de căi se va putea inca va fi proiectată in ce modu aru fi cu putinția a se regulă, celu puținu in cătu-va, fără a se lovi in usulu generale alu limbii românesci.

Celelalte se lasă in vederile fia-cărui concurențe.

Marimea are sa fia dela 15 căle tipărite in 8° mare cu litere garmond, in susu. Terminul concursului pâna candu manuscrisele au se vina in cancelari'a delegației societății academice, este 15 Iuliu 1868 c. v. Cele venite mai târdiu nu se voru luă in considerație.

Manuscrisele se ceru se fia scrise curat, legibile și cu mān'a strina, eara nu cu a autorului, formatu 4° său folio și paginat.

In fruntea manuscriptului va fi scrisa un'a deviza (motto) in veri-care limba și totu cu mān'a strina.

Pe lângă manuscriptu se va alătura și un'a scrisore inchisa in plicu și sigilata, fără initialele autorului și adresata către societatea academică, portandu pe adresa din afară și devis'a manuscriptului scrisa iarasi de mān'a strina. In intrul scrisorei autorele se va numi pe sine.

Manuscrisele se voru cenzură și judecă prin secțiunea filologică, care va propune societății academice in siedintă plenaria premiera acelui'a dintre operatele venite, care va merită premiul destinat pentru acēsta lucrare și care este de 300 galbeni.

Manuscrisele nepremiate se voru pastra in arhivele societății, pâna ce se voru reclamă de autorii loru, ale căroru nume remanu necunoscute, fiinduca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

Premiu Alessandru Ioan.

Traducerea comentarielor lui Iuliu Cesare de bello gallico se va premia din fondul Alessandru Ioan. I eu 150 galbeni. Conditionele acestei lucrări suntu:

Traducerea se va face intr'o limbă romanescă curată și elegantă, cautându-se a se reproduce și in traducere calitățile originalului.

Se lasă in vedere autorelui a aretă' intr'o perfectiune calitățile autorelui in comparație cu alti istorici latini, cum și a dă in note critică diferențelor lecțiuni asupra locurilor obsecure ale testului.

Terminul concursului, pâna candu manuscrisele au se vina in cancelari'a societății academice este 14/27 Iuliu 1868. Cele venite mai târdiu nu se voru luă in considerație.

Manuscrisele se cere se fia scrise curat, legibile și cu mān'a strina, eara nu a autorelui, formatu 4° său in folio și paginat.

Pe lângă manuscriptu se va alătura și un'a scrisore inchisa in plicu și sigilata, fără initialele autorelui și adresata către societatea academică, portandu pe adresa din afară și devis'a manuscriptului scrisa iarasi de mān'a strina; in intrul scrisorei autorele se va numi pe sine.

Manuscrisele se voru cenzură și judecă prin secțiunea filologică, care va propune societății academice in siedintă plenaria premiera acelui'a dintre operatele venite, care va merită premiul destinat pentru acēsta lucrare.

Manuscrisele nepremiate se voru pastra in arhivele societății pâna ce se voru reclamă de autorii loru, ale căroru nume remanu necunoscute, fiinduca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

Președinte: I. Eliade Ram.

Secretar: A. Treb. Laurian.

Principalele române unite.

Bucuresci, 20 Octombrie.

Monitorul confirma cele ce au fostă disu „Rom.“ in cestiuă armelor dela Bacău. Elu anunță ca armele s'a și pornit la Bucuresci. Furgonile de cavaleria ce impreuna cu unu scadronu erau in trecește dela Iasi spre capitală, au fostă incarcate si aducu armele și munitiunile la arsenala. Astfel

eaca nimicite prin sapte scomotete si interpretările retacite respandite în privința acestei imprejurări.

Bucuresci, 19 Octobre.

Astadi, Joi, M. Sea Domnitorulu, plecandu pe josu dela palatulu Cotroceni, a mersu la universitate, unde a fostu intemponat de d. ministrul alu instructiuniei publice si alu cultelor si de d. Costa-Foru, rectorulu universitatiei.

M. Sea Domnitorule, inspectandu diferitele stabilimente ce contine palatulu universitatiei, a binevoit u a cere informatiuni cu deameruntul de diferitele lucrări ce suntu inca de efectuat.

La plecarea M. Sele, d. rectoru alu universitatiei, a rugatu pe Inaltă Sea se binevoiescă a continuă Inaltă Sea protectiune, si in curendu acestu edificiu, inceputu de unu tempu atât de indelungat, va puté fi terminat.

Armele si munitiunea de resbelu aflate in magazinu din Bacău, astadi s'au incarcat si predat pentru transportare la arsenalul din Bucuresci in primirea comandanțului regimentului alu 2-lea de lancieri.

"Rom."

Varietăți.

** Escelenția Sea Episcopulu rom. cat. Dr. Michailu Fogarassy petrecu din 4 Nov. n. aici. Alalta-eri se dede la Escel. Sea Metropolitulu gr. orient. de aici, in onorea inaltului ospe, unu prândiu splendidu, la care luara parte cei mai inalti functionari bisericesci, militari si civili din locu. —

** Comitetulu Asociatiunei tinu alalta-eri siedintia ordinaria. Momentele principali ale acestei siedintie le putem resumă la raportul despre starea casei carea trece preste sum'a de 29 mii florini si impartirea stipendielor, respective a-jutorelor concluse de Adunarea generala dela Clusiu. Inainte de ordinea dilei se aduce din partea presidului la cunoscinta comitetului, ca din comit. Solnocul de mijloc a sositu o suma de 66 fl. si 67 xr. o multa pentru o vatemare de onore decisa la tribunalulu din acel comitat, carea la Asociatiune veni ca ofertu.

** Alegeri pentru universitate. In Scaunulu Noerichiu sunta alesi : Lud. Herberth si Carolu Ackner ; in Scaunulu Cinculmare : Ioann Welther si Robert Capesius.— In Scaunulu Mercurei suntu alesi Protop. Ioann Hania si Judele reg. Wende si substituti Dr. Eug. Trauschenfeld si Ioann Macelariu secretariu scaunulu ; in districtulu Brasovului : senatorulu Franc. de Brennerberg si secretariulu magistr. Fried. Wächter ; in Scaunulu Sabiuului : Consiliariulu de apelatiune Iosifu Schneider si senatorulu Gustavu Cap.

** Comassatiune. "Gaz. Tr." ne spune ca Comitele natuinei sasesci a sositu, in dilele trecute — asta data pre nesciute — la Brasovu. Scopulu principalu su comassatiunea. Două dile se tinuta conferintie pregatitoare cu proprietari de locuri mari si de locuri mici si a treia di se chiamara cei interesati. G. ne spune intre alte, ca la acea conferintia au fostu si vre-o două sute de barbati si vre-o siepte jupanese (din suburbii). Intre toti numai vre-o trei-dieci români. D. comite deschise siedint'a cu o disertatiune agronomica carea tinu 1 ora. Cu toate acestea ni se spune ca comassatiunea asta opositiune, desi vorbira inca vre-o unsprediece pentru si numai unul contra. Din cele ce ne refera G. mai departe ni se pare ca omenii au fostu prea putinu pregatiti pentru comassatiune si de aici se explica ca omenii cu mosii nu se invioesc asiā lesne la ce-va nesciutu pentru ceea ce au positivu a māna, bunu reu cum este. — Prese totu in afaceri de avere omenii au dreptu sa fia scrupulosi ; asemenea cestiuni trebuie bine lāmurite, trebuie făcute planuri topografice si espuse ca sa le potu vedé fia-care interesat, si sa scie ce are sa accepte dela straformarea acēst'a insemnată a mosiei sele. — Se intielege de sine ca omenii practici si fcripti cāte unii din esperinti'a trecutului, voru face opositiune. Aceste insa sa nu descuragieze de alta parte pre nimenea, ci sa-si chiarifice, ca asemenea lucruri nu se potu face — si candu se aru face pote nu aru fi bine — numai pre calea prelegerilor. Ne-aru placē sa avemu date mai detaiate despre acestu lucru.

** Bani unguresci. Gasim u in „U-nio" ca legea pentru bani unguresci e gata si se afla in ministeriu si in dilele cele mai de aproape se va tramite ministeriului de finantie din Vien'a. Dupa legea acēst'a se voru bate bani ca si pâna acum. Basea va fi punctul de 500 grami. In banari'a unguresca se voru bate galbeni, florini, dieceri ; bani de patru si unu cruceriu.

** In afaceri de tramiteri de bani pe posta sau intielesu ministeriale de comerciu din Pest'a si Vien'a ca sa se introduca tramitera prin telegrafu, seu mai dreptu avisarea sumelor respective prin telegrafu. Maximul unei asemenea tramiteri e intre Pest'a si Vien'a 5000 f. pentru alte locuri 1000; iera minimulu 50 f. Se intielege de sine ca asemenea tramiteri se potu face numai in atari locuri, unde se afla case filiale. Mai de parte a concesu ministeriului ung. de commerciu, ca toate oficiolatele postale sa primescă prenumeratiuni, la ori ce dūariu seu foia periodica pre langa o taxă de 10 xr. Prin aceasta măsura tramitera de bani de prenumeratiune in epistole e de prisosu si tramitatorulu crutia banii portului.

** "M. P." spune ca in lunile anului viitoru Ianuariu si Fauru se voru regulă dicasteriele finantiale si dñeoci de Kiralyhago (in Transilvania), candu aici impiegati cari nu au putut inveti limba unguresca pâna atunci voru fi inlocuiti cu indigeni. Pentru ea limb'a oficiului va fi dela anulu nou incolo cea unguresca, ducendumu si indice si protocolu in limb'a unguresca.

** A treia epistolă a lui Kossuth in dreptata către redactorulu dela "P. N." e mai amara decât cele de pâna aici. Kossuth, intre alte, demuestra ca Ungaria, in relatiunea sea de acum cu Austri'a, nu va fi in stare vreodata sa multiplască neci naționalitate din lanțrul Ungariei, neci pre acele ce voru sa scutură jugulu turcescu, ci pre toate le va indesa in bratiele Russiei. Vorbindu despre referintia Ungariei cu cestionea orientala arata Kossuth pe satia eventualitatea unei ocupatiuni a Transilvaniei de trupe romanesci, sprinse de armata rusescă, sub Hohenzollernulu de satia. In altu locu, dice, ca unu resbelu contra Prusiei, carele aru ave de scopu impedecarea unitătiei Germaniei, aru aduce o invasiune russescă asupra Ungariei, carea aru si egalu cu "finis Hungariae".

Nr. 112—1867.

Nr. 29—2 Concursu.

La scol'a comunala gr. res. din Telisc'a preveduta cu unu invietitoriu dereginte, unu sub invietitoriu si unu adjunctu, statiunea d'antâiu — de invietitoriu deregente — impreunata cu unu salariu anualu de 250 f. v. a. din cass'a alodiala, cuartiru naturale si lemne — este de ocupat.

Doritorii, dela cari se cere sa fie absolvitu celu putinu gimnasiulu inferioru si pedagogia, se provoca prin acēst'a a se adressa către subscribul inspectoratu pâna in 1 Novembre st. v.

Sabiuiu, 19 Octubre 1867.

Inspectoratulu scol. districtuale gr. res. alu protop. tract. Sabiuului I, Hania m. p. Protopopu.

Nr. 27—2 Concursu.

Spre intregirea postului de invietitoriu devinutu vacantu la scol'a comunala din apertenentia Riulu-Sadului, cu care postu e legat unu salariu de 126 fl. v. a. si cuartiru liberu — se deschide prin acēst'a pâna la 26 Octubre a. c. — s. Dimitrie — st. vechiu concursu, pâna in care di au-si framite documentele la oficiulu opidanu de aici.

Concurrentii au a documenta ca suntu pedagogi absoluti si ca au ce-va desteritate in cantările bisericesci. —

Salariulu se redica jumetate din cas'a alodiala jumetate din cas'a bisericei din filialulu Riulu-Sadului.

Oficiulu opidanu N. Ciucianu Ant.

Nr. 20—1 Edictu Savu Campeanu din Ogn'a, care cu necredin-

tia de 6 ani parasi pre legiuia sea femeia Maria Stoia totu de acolo, fara ca sa se scia locul petrecerei lui, se provoca prin acēst'a, ca in restempu de siése luni dela datulu de satia sa se presentedie inaintea subsemnatului Foru protopopescu, caci la din contra procesulu matrimoniale asupra-i porntu, se va decide si in absența densului — amesurat SS. Canone ale bisericei noastre dreptu credinciose.

Scuinulu protopopescu gr. res. alu Tractului Mercurei.

Sabiuiu, 1 Octubre 1867.

Petru Badila, Protopop.

Anunciu.

Subscribul facu cunoscutu onoratului publicu, ca amu deschisu cancelari'a mea de advocation in Brasovu, in cetate, tergulu pescelui, cas'a Domnei Iene'a nr. 100.

Nicolau Stravoiu advocate.

Assicurazioni Generali cu privil. c. r. in Triest,

intempiata in an. 1831, cu unu fondu de siguranta dupa bilantiul, publicat in 17 Octobre 1865, de 23 milioane si 894619 f. 70 xr.

primisce pentru premii forte potrivite :

- a) asecurantii contr'a pagubilor prin focu;
- b) asecurantii pentru vieti'a omnilor, cu si fara profitu, de capitale, pensiuni si rente, precum si asecurantii de zestre.

Societatea, in dreptata de a exercea forte plasele de asecurantia, cari suntu iertate dupa legi, au fostu dintre forte institutele austriace de asecurantia cea d'antâiu, carea au introdusu asecurantie vietii si au purtat inca din inceputu neintreruptu grija pentru ele, ca sa ofere participatorilor forte comoditatile ce suntu impreunate cu o soliditate duratore a societatii.

Intre combinatiile diferite ale asecurantielor pentru casul de morte ne oferesc la tariful II cu profitu inlesniri deosebite, de ore-ce la cesta din urma da societatea participatorilor din profitul, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat'a premiumelor la o suma cum se poate de mica.

In anulu 1862 se urca profitul de impartire la 74²⁷/₁₀₀ proc. in anulu 1863 se urca profitul acesta chiaru si la 98⁶⁴/₁₀₀ proc. in anulu 1864 la 70⁸³/₁₀₀ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. si in anulu 1866 la 25⁶/₁₀₀ proc. ale premielor platite. Forte observabilu este, ca dauna (pagub'a) ce se poate face intr'unu anu o purta institutul singuru; folosulu acesta este forte mare, de ore-ce bilantiul se incheie din anu in anu, eara profitul ce se cuvine in privintia poliților, cari si perdu valoarea prin mortea asecuratului seu prin inelarea de a plati premiele, trece in proprietatea celorlalți participatori.

In ce măsură urcata a experimentalu societatea folosint'a sea se vede de acolo, ca ea au platit deja dela inceputu ei

5 milioane si 745,467 f. 79 xr. pentru daune in urm'a mortiei a 2709 partite asecurate 3,073,817.

Reservele cari se urca la 11 milioane 726,124 f. 74 xr. precum si celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiul mentiunutu, au ajunsu la cifra cea forte insemnată mai multu de

759 milioane florini, cu una venitul de premii si interese de

7 milioane si 200,000 florini, in care insa nu se cuprinde si som'a cea insemnată a tontinelor si a veniturilor pre vietia.

Ajudecarea acēst'a via ne da documentulu celu mai adeverat despre increderea din forte partile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiurei acurate a soliditatiei administrarei sale interne, eara prin sumele enorme de garantia se oferesc publicului tota sigurantia, ce se poate dori.

Subscrisa agentia principală se recomenda dura onoratului publicu, doritorii de asecurantia, a se adresă in ore-ce casu către dens'a si ea este gata de a servi cu ore-ce informatiuni in privintia acēst'a Sabiu in 18/30 Octubre 1867.

Agentia principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.